

NORNA-rapporter 93

Navn og navnebærer

Rapport fra NORNAs 45. symposium
i Skagen 1.–4. oktober 2014

Redigeret af
Martin Sejer Danielsen, Birgit Eggert
og Johnny G.G. Jakobsen

With summaries in English or German

NORNA-förlaget
Uppsala 2016

NORNA-rapporter 93

Udgivet af Afdeling for Navneforskning, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet i samarbejde med NORNA.

© Respektive forfattere 2016

ISSN 0346-6728

ISBN 978-91-7276-093-6

Sat med Verdana

Grafisk opsætning: Redaktionen

Omslag: Katrín Driscoll

Omslagsbillede: Martin Sejer Danielsen

Udgivet som internetpublikation på adressen:

nfi.ku.dk/publikationer/webpublikationer/norna-rapporter-93

För bedömning av manuskript till bidrag i NORNA-rapporter anlitas även utomstående vetenskapliga granskare.

Abstract

Navn og navnebærer. Rapport fra NORNAs 45. symposium i Skagen 1.-4. oktober 2014. Redigeret af Martin Sejer Danielsen, Birgit Eggert og Johnny G.G. Jakobsen (Name and Name bearer. Proceedings from The 45th NORNA Symposium in Skagen, 1-4 October 2014. Edited by Martin Sejer Danielsen, Birgit Eggert, and Johnny G.G. Jakobsen). *NORNA-rapporter 93*. 327p. Uppsala 2016. ISBN 978-91-7276-093-6.

The 45th NORNA symposium was held in Skagen in North Jutland, Denmark, from the 1st to the 4th of October 2014. The symposium was arranged by the Name Research Section at the Department of Nordic Research at the University of Copenhagen. Personal names, place-names, and urban names connected to the symposium theme "Name and name bearer" were discussed by the 25 participants from Denmark, Finland, Norway and Sweden. The symposium proceedings contain 14 of the 18 congress papers.

Keywords: NORNA proceedings, proper names, onomastics, name research, place-names, personal names, names and gender, linguistic landscapes, names in archaeology, names and legends.

I grenselandet mellom personnavn og bebyggelsesnavn

Gårdsnavn, genitivellipser og andre grensetilfeller

BERIT SANDNES

Under arbeidet med stedsnavna i Villands herred i serien Skånes ortnamn ble jeg oppmerksom på noen navnetyper som ikke kan klassifiseres entydig som personnavn eller bruksnavn. Se for eksempel de kursiverte ordene i setningene «Han kommer att bo nere till *Jönsa* i vinter också», «Han hade sina väga förbi *Brokens*». Det er spesielt to typer navn jeg vil ta opp:

1. Bebyggelsesnavn dannet av personnavn eller tilnavn, typisk genitivsellipser som *Brokens*, *Bengt Svens* og *Nämndemannens*.
2. Slektstilnavn. Dette er ikke-offisielle navn som følger en slekt eller folk på en gård. Termen er hentet fra en opptegner som har beskrevet hverdagsnavn i Näsums sogn i Skåne (Ankarloo 1987). Han definerer den slik «Släkttilnamn = där alla i flera släktled har samma namn». Slektilnavnet er foranstilt: *Fixa*-(Olan), *Sjudare*-(Bengten). Det er ingen tvil om at slektilnavn er personnavn, men fordi de sprer seg med folk kan de påvirke bruksnavnbestanden i et stort område, som vi skal se eksempler på.

Terminologi

Lengre nord i Sverige, kanskje fremst i Dalarna, er det velkjent at man har en gruppe navn som fungerer både som personnavn og bebyggelsesnavn. Disse står fremst i navnestrengen, for eksempel *Dåpp* Inger, *Jans* Lars Ersson, og de kalles tradisjonelt «gårdsnamn». Termen ble introdusert av Envall 1911. *Gårdsnamn* på svensk er dermed både person- og bebyggelsesbetegnende (Larsson 1995 s. 14). Man har prøvd å opprettholde et skille mot *gårdnamn* (= navn på gårder). På norsk er det umulig å operere med et slikt skille ettersom vi bare har det ene ordet *gårdsnavn*, og i praksis har det vist seg vanskelig på svensk også. Inger Larsson foreslår derfor en ny term *ekonym* (2013 s. 125):

Termerna gårdsnamn och gårdnamn är inte synonyma och måste hållas åtskilda. *Medan gårdnamn enbart är bebyggelsebetecknande så är gårdsnamn framför allt person- men samtidigt också bebyggelse- och fastighetsbetecknande* [min utheving]. ... Den tvetydiga termen gårdsnamn borde därför, enligt min mening, bytas ut mot en väldefinierad och entydig sådan, förslagsvis ekonym, vilken jag fortsättningsvis också kommer att använda.

Termen ekonym brukes altså for å betegne navn som kan betegne både person, bebyggelse og eiendom. At Larsson skriver at de først og fremst er personbetegnende er dermed noe overraskende. Det kan muligens sikte til at ekonymer brukes om personer i skriftlige kilder fra Dalarna, som kirkebøker, manntallslengder og jordskiftedokumenter. Så vidt jeg forstår, brukes de ikke om gårder i skrevne kilder. Termen *ekonym* er ikke innarbeidet eller allment kjent, men jeg vil bruke den her når jeg har behov for å få fram at navn kan referere både til personer og gårder, eller at det faktisk ikke er klart om det refererer til person eller gård, slik som *Brokens* innledningsvis.

Ekonymer i Dalarna er oftest dannet til fornavn eller soldatnavn, som i *Mickels* Anders Hansson og *Tupp* Olof Andersson (Larsson 2013 s. 125 med henvisning til en rekke

undersøkelser). Dannelser til fornavn utgjør ca. 40 % mens soldatnavna utgjør ca. 27 %. I formen er ekonymene fra Dalarna enten ubøyde som i *Tupp Olof* eller genitivsformer. Genitivsformer er nesten enerådende når ekonymet er dannet til et personnavn: *Mickels Anders*, *Jans Lars Ersson*.

Det skånske materialet

Mitt utgangspunkt er som sagt bebyggelsesnavn, og jeg registrerer at genitivsellipser ofte opptrer som navn på gårder. I Skåne forekommer typen i et større område i nordvest, Göinge-herredene og Villands herred, samt i et lite område i nordvest i Bjäre herred. Fra Bjäre fortsetter navnetypen nordover inn i Halland. Typen er også belagt fra andre områder i Sverige og Finland, bl.a. Västergötland, Gotland og Österbotten (Blomquist 1985, 1988).

De formene som faktisk forekommer i bruksnavn i Villand kan illustreres i en oversikt som i hovedsak er hentet fra Svensson (1933)⁹:

1. Enkelt personnavn:
 - a) *Matsas, Lenes* (fornavn)
 - b) *Bergkvistas, Modigas* (familienavn og soldatnavn)
2. Flere namn:
 - a) *Bengt Simons, Lars Ols*
 - b) *Påls Ols, Brors Jannes*
 - c) *Jöns Ols Månsas*
3. Enkelt tillnamn:

Kajens, Budarens, Harens, Gyngens

⁹ Johan Svensson hadde ansvar for opptegningen av stedsnavn med uttaleformer i Villands härad, et omfattende innsamlingsarbeid initiert av daværende Landsmålsarkivet i Lund som danner grunnstammen for uttaleformer og belegg for nyere navn i de sydsvenske samlingene. Innsamlerne var studenter. Det er nærmere 4000 arkivsedler med belegg etter Svensson, samt noen oppsummerende betraktninger om navnematerialet og den lokale variasjonen).

4. Foranstilt bestemmelse:

Gamle-Olas, Budare-Svenens, Balsbynissens

Ved enkle personnavn ser vi at dobbel genitivsmarkering er vanlig, både *s* og *a/e*. Genitivsmarkering med vokal har vært brukt helt fram til vår tid i Sørsverige. I bebyggelsesnavn er kombinasjonen normalt *-as* i øst og *-sa* i vest. Delsing og Josefsson (2010) foreslår at det ekstra genitivsmorfemet fungerer som hovedordsutfylling, ettersom det faller bort i sammensetninger: *Jönsas* > *Jönsagården*. I gruppe 2a er bruksnavnet identisk med fornavn og elliptisk patronym, altså den tradisjonelle hverdagsformen av navnet *Bengt Simonsson*. Det betyr at identiske former kan benevne gården eller eieren. Det foranstilte navnet i genitiv i 2b behøver derimot ikke å være et patronym. Slik er det i eksemplet *Brors Jannes*, som skal leses som «Janne fra Bror-gårdens (gård)». Dette er en parallell til ekonymene i Dalarna.

En gjennomgang av genitivelliptiske bruksnavn i Villands og Bjäre herreder basert på Skånsk ortnamns-databas (160 navn fra Bjäre, 852 fra Villands) viser at langt de fleste er dannet til personnavn eller tilnavn. Soldatnavn er mer uvanlig enn i Dalarna. En markant forskjell mellom Bjäre og Villand er andelen personnavn med foranstilt bestemmelse av typen Balsby-Nissen. I Villand utgjør de en fjerdedel, i Bjäre bare en åttendel.

Tabel 1: Oversikt over materialets fordeling.

Personnavn med eller uten patronym	ca. 50 %
Tilnavn, inklusive yrke	ca. 23 %
Personnavn med foranstilt bestemmelse	12,5 % i Bjäre 26 % i Villands
Familienavn og soldatnavn	11 % i Bjäre 6 % i Villands

Genitivsellipsenes funksjoner

Bruksnavna i Bjäre, hvorav genitivsellipsene utgjør en betydelig andel, er behandlet av Bengt Pamp. Når Pamp behandler genitivsellipsene (1964 s. 78 ff.), peker han på det samme forholdet som vi noterte ovenfor, nemlig at «För den nutida språkkänslan är de genitiviska ortnamnen och de genitiviska elliptiska personbeteckningarna identiska». Dette avspeiles i preposisjonsbruken, som er den samme enten man snakker om gårdsbruk eller personer. *Till, hos, förbi* brukes i begge tilfelle, så man kan ikke uten videre avgjøre om man tenker på gården eller personen når man sier *till Jönsa*, hos *Bengt Simons* eller *förbi Brokens*. Svaret på spørsmålet innledningsvis må altså være at genitivsellipsene kan referere både til gård og til person, på samme måte som ekonymene i Dalarna.

Når et bruk betegnes med genitiv av en samtidig eiers navn, kan det være en appellativisk benevnelse. Men opprinnelige appellativiske benevelser vil ofte stivne, og mange av genitivsellipsene går i arv gjennom generasjoner. Svensson (1933) skriver for eksempel at en gård kunne kallas *Matsas* selv om ingen visste når eieren het Mats. Når navna arves på denne måten, må de bedømmes som riktige bruksnavn.

I tillegg til at genitivsellipsene kan referere både til gårdsbruk og person, kan de referere til en slekt, oftest som førsteledd: *Brors* Janne(s), *Fixa*-Sven(ens). Videre kan de referere til kollektivet, alle personene på en gård: *uppe till Persa*, *Bengtsa de bygger*. I det siste tilfellet kan hele familien og flere tjenestefolk være inkludert. Kanskje er det denne kollektive betydningen som representerer sammenhengen mellom de ulike typene. Med ett og samme uttrykk kan man omtale en person, hans (eller unntaksvis hennes) hus og familie, og i et lengre perspektiv den slekt som kommer etter han. Med en slik tankegang blir skillet mellom personen og gården diffus, og vi kan ikke opprettholde den tydelige distinksjonen mellom personnavn og bebyggelses-

navn som vi er vant til å regne med. Da blir termen ekonym relevant.

Hvem kan arve ekonymene?

Ekonymenes doble funksjon reflekteres i det faktum at de arves både via person og gård. Larsson (2013 s. 126) peker ut fire grupper som kan arve ekonymet: 1) Den som bor igjen på gården, oftest en sønn, 2) sønner som flytter ut, 3) folk som flytter til gården og 4) i noen tilfelle folk som bor på gården uten å være i slekt. Også i Skåne kan gårdsnavn arves både via person og via gård. Svensson (1933) skriver at om en person flyttet fra *Matsas* til en annen gård, kunne navnet følge med. Omvendt fikk en familie som flyttet til en gård med et gårdsnavn ofte overta gårdens navn. Han peker på at dette medfører en viss rørlighet blant gårdsnavna og gjør at de kan finnes igjen i flere sogn og byer.

Et belysende eksempel er *Älgens* eller *Älgagården* i Österslövs sogn. En C. F. *Elg* eier gården Håstad nr. 14 en periode på 1860-tallet. Etter få år kommer gården over i bondeie og går i arv i slekta, i andre generasjon for øvrig via en datter. Like etter at tredje generasjon har overtatt, brenner gården ned etter et lynnedslag. Eierne kjøper en ny gård, og navnet *Elgens* følger med. Det betyr at *Elg*-navnet overlever et salg ut av slekta, tre generasjoner og en flytting med eieren til en ny gård.

Navn kan følge slekter, og kan dermed spre seg med folk som flytter. I området rundt Näsum ved Blekingegrensen finner vi en rekke navn med utmerkingsleddet *Fixa*- (se figur 1). Det er rimelig å regne med et samband mellom disse navna, men for å finne sammenhengen behøves informasjon ut over navnematerialet. Ankarloo (1987) omtaler *Fixa*- som et slektstilnavn i Näsum. I dette tilfellet er det kanskje mulig å fastslå opphavet til slektstilnavnet, nemlig en tidligere båtsmann Oluf Jonsson *Fix*. Ifølge kirke-

I GRENSELANDET MELLOM PERSONNAVN OG BEBYGGELSESNAVN

Figur 1: *Fixatorpet* (Kyrkhult, Östad), *Fixavången* (Skärnäs), *Fixagården* (Näsåm, Västana), *Fixa-Pers Svenas* (Näsåm), *Fixagylet* (Örkened). Alle er navn med forleddet *Fixa-* og er markert med rosa sirkler. Svart omriss betyr at navna finnes på offisielle kart. Boana der Oluf Jonsson Fix bodde er markert med svart sirkel. Kart fra Lantmäteriets nettjeneste Kartsök och ortnamn, <http://kso.lantmateriet.se/>

bøkene fra 1747 og 1777 bodde han i Boana (markert med svart på kartet). Den geografiske spredningen gjør det rimelig å anta at navnet følger hans etterkommere. I tillegg spres slektstilnavnet *Fixa-* også fra den mest kjente *Fixagården*, som ligger i kirkebyen Näsum.

Eksempelene illustrerer hvordan navna arves både via slekt og via gård, ytterligere et indisum på at det dreier seg om et grensetilfelle mellom personnavn og bebyggelsesnavn. I eksemplene ovenfor er det mulig å påvise eller sannsynliggjøre den opprinnelige navnebæreren, men det krever kilder ut over navnematerialet. Der det finnes kilder, ser det ut til at eieren eller eierens far ved utskiftningen er den som oftest har gitt navn til bruket. I mange tilfeller er opphavet likevel dunkelt, som vi ser for *Brors* i Bjäre. Tross iherdige lokalhistoriske studier har man ikke kunnet påvise den *Bror* som må være opphav til navnet. Lokalt oppfattes *Brors* som et slektstilnavn, men det er også knyttet til en gård, og hadde kanskje ikke overlevd så lenge om så ikke var tilfelle. Vi er tilbake ved ekonymets doble referanse.

Et annet spørsmål verd en mer inngående studie er hvorvidt det er mulig å avgjøre om personnavnet eller gårdsnavnet kommer først. En hurtig gjennomgang av navn som er belagt både elliptisk og med hovedledd, for eksempel *Sjudarens* – *Sjudaregården*, kan tyde på at personen oftest er primær ved navngivningen. Tydeligst blir det når det inngår et tilnavn som må betegne en person, som *Sjudarens* 'salpeterkokerens' ovenfor. Andre eksempler er *Kämpens* – *Kämpagården* og *Tretummingens* – *Tretummingagården*. Ifølge lokale opptegnelser hadde Tretummingen en deformert finger som lignet en ekstra tommel. Eksempler på det motsatte finnes, tydeligst der naturnavn ligger til grunn. For eksempel må *Kullens* være sekundært til bruksnavnet *Kullen* under Kjugekull, mens *Skadens* er sekundært til *Skatabjär*.

Overgripende om navnetypen

Muntlighet - skriftlighet

Ekonymene i Skåne ser ut til å være avgrenset til den muntlige språkbruken og dermed til privatsfæren. De forekommer aldri i kirkebøker eller skiftehandlinger. De kommer først og fremst til syne gjennom avledete bruksnavn, og i noen tilfelle gjennom muntlig tradisjon (som senere kan være skrevet ned). De skiller seg altså fra ekonymene i Dalarna, som brukes personbetegnende i visse kildetyper. I deler av Sverige blir navn som *Ivars*, *Eriks* offisielle bebyggelsesnavn. At genitivsellipsene ikke brukes i skriftlige kilder kan være en grunn til at typen sjelden omtales fra Skåne, og det gjør at navnetypen blir vanskelig å undersøke. På den annen side kan nedskrivning bidra til at navna normeres i retning skriftspråket. Det vises i opptegnelsene i Dialekt- og ortnamnsarkivet i Lunds arkiver. John Svensson som samler inn navn i Volland gir oppslagsform med dobbelt genitiv i navn som *Matsas*, mens opptegnere i Bjäre gir oppslagsformer som *Brors Jannes*. Uttalenoteringen viser imidlertid at formen er *Brors Jannesa*.

Identitet

Ekonymer er en sterk identitetsmarkør. Larsson (2013 s. 127) peker på at ekonymene knytter en person både til slekt og eiendom. Jeg har ingen indikasjoner på at navna markerer eiendomsrett i Skåne, der en stor del av bøndene ikke var selveiere, men det var like viktig å markere tilknytningen til gården og slekta her. Ekonymenes rolle er viktigst i nærmiljøet, først og fremst den egne byen. En skånsk by eller landsby kan ha opptil 50 gårder som deler samme offisielle navn. Ved hjelp av ekonymer og relasjon til slektninger forøvrig veves personer inn i den lokale sammenhengen: *Brors Jannes* (av slekta Brors), *Böckarens Lella* (fra gården Böckerens). I tillegg oppfyller ekonymene et funksjonelt behov, ved å utmerke individer i et samfunn med et nokså begrenset utvalg fornavn. En del av ekonymene er

relativt uvanlige: *Troeds* og *Emanuelsen* kunne tenkes å fungere spesielt godt utmerkende. Andre er svært vanlige, som *Jönsa* og *Erikas*.

Hermerén (2014) viser hvordan folk utenfor det nærmeste miljøet omtales på en annen måte enn folk i den egne byen. Slektstilhørigheten blir mindre viktig, og man kan for eksempel bruke bynavnet som utmerkelse: *Wegalte Nilsa gård* (i landsbyen *Vegalt*), till *Mylte Jönsa* (i landsbyen *Möllhult*). Foranstilte bestemmelser ser generelt ut til å være en nærhetsmarkør. Som vi så, utgjorde navn av typen *Väware-Bengtens*, *Balsby-Nissens* og *Fixa-Svenens* en fjerdedel av de elliptiske navna i Villands herred. Observer at personnavnet alltid får tillegget *-en* i personnavnet, eller *-an* i få eksemplene der kvinnenavn inngår. Hvordan slike former skal analyseres er omdiskutert, men det er ikke urimelig å tolke funksjonen som en in-gruppemarkør: vår Bengt, vår Sven. Etterstilt patronym er tydeligvis en langt mer formell form. I Bjärebrevene som Hermerén studerer er det eksempler på at den lokale formen *Troeds Patrik* erstattes med standard etterstilt patronym, *Patrik Troedsson* når man introduserer en person mottakeren ikke kjenner.

Ekonymer i andre områder?

Genitivsellipser er først og fremst beskrevet fra svensk-talende områder. Skånske eksempler er sjelden nevnt, og navnetypen er ikke registrert i hele Skåne. Når genitivsellipser og andre personnavnbaserte ekonymer finnes såpass utspreddt er det likevel ikke utenkelig at det vi ser er relikter av et mer omfattende system. Det faktum at bruken mange steder har vært avgrenset til den muntlige sfæren gjør at navnetypen blir vanskelig å kartlegge.

Spørsmålet er derfor om typen også har vært brukt i andre områder av Norden enn de som har vært utforsket til nå. Jeg kjenner den ikke fra mine hjemtrakter i Trøndelag, men har møtt lignende typer visse steder på Vestlandet. På Rygg i Gloppen i Nordfjord lå de tretten brukene i et klynge-

tun før utskiftingen. Brukene ble benevnt etter fortidens brukere: *Knut, Signe, Jo, Bera* osv. Disse navna må være dannet lenge før utskiftingen, og kjennes fortsatt av nålevende. Da Anders fra Knute-bruket i relativt ny tid flyttet til et nytt sted nærmere stranda, ble det nye stedet hetende *Knute-Anders*, så navn kan også her følge folk. Sønnen kalles for øvrig *Knut-Anders-Ola* (muntlige opplysninger fra Marit Rygg, Rygg). Navngivningsmønstrene ligner altså mye på de skånske, bortsett fra at man ikke bruker genitivsformen.

I Guddal i Fjaler i Sunnfjord var det åtte bruk som opprinnelig lå i to klyngetun. Bruka heter *Torane, Martane, Jensane, Klettane* (en bruker kom fra Kletta i Rosendal), *Perane, Sarane, Endrane, Treane* (Guddal, bruksnavn). Som vi ser er de fleste bruksnavna basert på personnavn, og man bruker pluralform. Pluralformen understreker det kollektive aspektet som også kan ligge i de skånske elliptiske navna, slik vi så ovenfor.

Man kan få inntrykk av at folk i eldre tider orienterte på en annen måte enn vi gjør, mer etter personer og slekter enn rent geografisk. Men årsaken er nok stort sett funksjonell. I de tradisjonelle, tette landsbyene behøvde man en måte å utmerke folk som ofte hadde samme fornavn. I Norge blir dette tydeligst på Vestlandet, der man tradisjonelt hadde klyngetun som lignet på de tette landsbyene i andre deler av Norden. At vi ikke har landsbyer i Norge er vel først og fremst et definisjonsspørsmål; navnegårder med mange bruk ville uten videre ha blitt klassifisert som (lands)byer i Danmark og Sverige. De fleste norske navnegårder består likevel bare av en liten klynge bruk som typisk utmerkes med retningsadverb som nedre, øvre, østre og vestre.

Det ville være interessant å se hvor utbredt ekonymene har vært, ikke bare for selve kartleggingens del, men først og fremst fordi ekonymene er en prinsipielt interessant navnetype. De utfordrer en inndeling som vi er vant til å

regne som selvsagt og grunnleggende, nemlig skillet mellom personnavn og bebyggelsesnavn. Hos ekonymene er de to sidene så sammenvevde at det ofte er umulig å avgjøre om de denoterer personer eller steder. Vi skal lære oss å regne med begge deler på en gang.

Litteratur, opptegnelser og andre kilder

- Ankarloo, Karl-Gunnar, 1987: Person- och öknamn i Näsums socken. Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lunds arkiv, accessionsnummer 25109:1.
- Blomquist, Marianne, 1985: Social variation i tillnamnsskicket i österbottnisk allmogemiljö. I: Regional och social variation i nordiskt personnamnsskick. Handlingar från NORNA:s tionde symposium i Umeå 3–5 maj 1983. Red av Sigurd Fries och †Roland Otterbjörk. Uppsala. (NORNA-rapporter 29.) S. 137–144.
- Blomquist, Marianne 1988: Från tillnamn till släktnamn i österbottnisk allmogemiljö. Vasa. (Skrifter utgivna av Svensk-österbottniska samfundet 44. Arkiv för Svenska Österbotten 18.)
- Envall, Petrus, 1911: Om gårdsnamnen i Envikens socken, Dalarna. I: Meddelanden från nordiska seminariet i Uppsala 1. Uppsala. (Uppsala universitets årsskrift 1911. Filosofi, språkvetenskap och historiska vetenskaper 1.)
- Guddal, bruksnavn:
<http://guddal.net/Innhaldssider/Bruka/Oversikt%20over%20bruka.htm> (hentet 13.04.2015).
- Hermerén, Ingrid, 2014: Sydvensk a-genitiv och personnamn i Rammsjö, Bjäre härad. (Studentuppsats på namnforskningskursen, SOL-centrum, Lunds Universitet, höstterminen 2014.)
- Larsson, Inger, 1995: *Dåpp Inger, Tupp Lars och Jacobs Olof*. Om gårdsnamn i Nås socken i Dalarna. Uppsala.
- Larsson, Inger, 2013: Gårdsnamn. I: Staffan Nyström m.fl. (red.). Namn och namnforskning. Ett levande läromedel om ortnamn, personnamn och andra namn. Version 1, s. 125–128. (<http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:606610/FULLTEXT01.pdf>)

- Pamp, Bengt, 1964: Namn på gård i by i Bjäre härad. I: Sydsvenska ortnamnssällskapets årsskrift, s. 49–91.
- Svensson, John, 1933: Några allmänna anmärkningar rörande ortnamnen i Villands härad, Kristianstads län. Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lunds arkiv, accessionsnummer 5472.
- Delsing, Lars-Olof & Josefson, Gunlög, 2010: Kollektiverande genitiv. I: Studier i svenska språkets historia 11. Uppsala. (Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi 113.), s. 109–118.

SUMMARY

Genitive Ellipses – Names in the Border Area Between Personal Names and Settlement Names

By Berit Sandnes

The article deals with a type of names well documented in Sweden, namely genitive ellipses like *Jönsa*, *Erikas*, *Bengt Simons*, *Skomakarens* 'the shoemaker's'. From a formal point of view, these are identical with the genitive form of personal names or bynames, but such forms were commonly used to denote individual farms within a village. In most areas, the use of these names was limited to the private sphere, which means that most of them are unrecorded. In everyday life, the names were well established, and could be used for generations after the death of the person that the name refers to.

For onomastic research, the most interesting aspect about these names is the fact that they challenge the traditional distinction between place-names and personal names. The elliptical names can function as both (and may even refer to a family or a collective). To include this double connotation, the term *ekonym* has been suggested (Larsson

BERIT SANDNES

2013). The ekonym connects the person, the farm, and the family.

Farm-names based on personal names are found in some regions of Norway as well, but the form here is either plural or has no ending: *Torane*, *Knut*. The author would be interested to know whether ekonyms have been used in other areas where they have not yet been described.

Berit Sandnes
Språkrådet
berit.sandnes@sprakradet.no